

โครงการผันน้ำจิม: ความจริงที่ต้อรู้¹

นับตั้งแต่ นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นมา ก็ได้หยิบยกการพัฒนาโครงการแหล่งน้ำขนาดใหญ่ขึ้นมามากมายหลายโครงการ พร้อมๆ กับการรื้อฟื้นโครงการเมกะโปรเจกต์ด้านแหล่งน้ำ หนึ่งในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในภาคอีสานคือ การผันน้ำจิมและผันน้ำโขง มาใช้เพื่อการชลประทานในภาคอีสาน โดยได้กล่าวถึงโครงการผันน้ำเหล่านี้อย่างละเอียดในรายการ สนทนาประชาสมัคร เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2551 และมีความมุ่งมั่นจะดำเนินการให้ได้ภายในรัฐบาลชุดนี้ โดยมอบหมายให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลโครงการผันน้ำจิมยังคงถูกปกปิด กระทรวงทรัพยากรฯ ไม่ได้เปิดเผยรายงานการศึกษาใดๆ ออกมาทั้งๆ ที่มีการศึกษาความเหมาะสมเสร็จมาตั้งแต่เดือนมกราคม 2550 โดยกรมทรัพยากรน้ำ

ประเด็นที่เป็นความสนใจของสังคมหลายประเด็น ยังมีความชัดเจนน้อยมาก เช่น องค์ประกอบรวมทั้งหมดของโครงการ, ต้นทุนโครงการและต้นทุนค่าน้ำที่แท้จริง, ขนาดของพื้นที่ชลประทานและชนิดพืชที่ปลูก, การจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องทำหรือไม่, ปัญหาเรื่องการแพร่กระจายของดินเค็ม และประโยชน์ที่แท้จริงจะเกิดกับเกษตรกรหรือไม่อย่างไร ฯลฯ ในประเด็นเหล่านี้ ผู้เขียนได้สรุปสาระสำคัญของโครงการผันน้ำจิม เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ที่แท้จริงของโครงการผันน้ำจิมต่อไป

ความเป็นมาโครงการผันน้ำจิม

แนวคิดการผันน้ำจิมมาใช้ในประเทศไทย มีการศึกษามากมายขึ้น ในที่นี้จะยึดเอาการศึกษาที่ดำเนินการโดยกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย บริษัท เซ้าท์อีสท์ เอเชียเทคโนโลยี จำกัด บริษัท ชันยู คอนซัลแตนท์ส (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ธารา คอนซัลแตนท์ จำกัด ดำเนินการศึกษาโครงการจัดทำแผนหลักการผันน้ำจากเขื่อนน้ำจิม ประเทศลาว มาตั้งแต่ปี 2548 การศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นและการศึกษาจัดทำแผนหลัก ได้แล้วเสร็จลงในเดือนมกราคม 2550 ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 เรื่องได้แก่

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและทบทวนผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว ของการพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำต้นทุน การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้กับแหล่งน้ำเดิมที่เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงอีสาน ลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำมูล

¹ โดย มন্ত্রী จันทวงศ์ โครงการฟื้นฟูนิเวศวิทยาในอินโดจีนและพม่า, สรุปจาก

1. รายงานฉบับสุดท้าย รายงานการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น โครงการจัดทำแผนหลักการผันน้ำจากเขื่อนน้ำจิม, กรมทรัพยากรน้ำ, มกราคม 2550
2. รายงานฉบับสุดท้าย รายงานการศึกษาการจัดทำแผนหลัก โครงการจัดทำแผนหลักการผันน้ำจากเขื่อนน้ำจิม, กรมทรัพยากรน้ำ, มกราคม 2550

2. เพื่อกำหนดแนวทางในการเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งน้ำต้นทุนและการส่งน้ำไปยังพื้นที่รับประโยชน์ให้เป็นระบบเครือข่ายน้ำ (Water Grid System)

ผลการศึกษาที่เสนอไว้ใน รายงานฉบับสุดท้าย รายงานการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น (มกราคม 2550) สรุปสาระสำคัญคือ จะดำเนินการผันน้ำจากน้ำจิมในอัตรา 150 ลบ.ม./วินาที หรือ 2,825 ล้านลบ.ม.ต่อปี ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในประเทศไทยรวม 3,256,974 ไร่ มีมูลค่าโครงการผันน้ำ (รวมโครงการชลประทานย่อย 75 โครงการ) รวม 76,760.90 ล้านบาท มีระยะเวลาการพัฒนาโครงการ 23 ปี ซึ่งพื้นที่โครงการชลประทานย่อยทั้งหมด ไม่ซ้อนทับกับพื้นที่ชลประทานในโครงการโขง ชี มูลเดิม

การปลูกพืชในพื้นที่ชลประทานที่ระดับความคุ้มทุนของโครงการต้องเป็นพืชพลังงานเท่านั้น ได้แก่ อ้อย และมันสำปะหลัง โดยแบ่งพื้นที่ชลประทานสำหรับปลูกพืชพลังงานไว้ 3,147,812 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวเพียง 109,162 ไร่เท่านั้น ซึ่งเกษตรกรจะต้องจ่ายค่าน้ำ(ไม่รวมค่าไฟฟ้า และค่าซื้อน้ำจากประเทศลาว) ในอัตรา 2.41 บาท/ลบ.ม. และเกษตรกรจะมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 6,368 ล้านบาท นอกจากนี้ รายงานฉบับสุดท้ายยังระบุว่า โครงการผันน้ำทั้งหมดนี้ ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ด้วยเช่นกัน เนื่องจากแนวผันน้ำหลักได้ผ่านเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และการแก้ไขปัญหาเรื่องดินเค็มด้วยเช่นกัน

สรุปสาระสำคัญของโครงการผันน้ำจิม

1. โครงการผันน้ำจิม ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นการผันน้ำจากน้ำจิมมายังประเทศไทย ประกอบด้วย 5 เส้นทางผันน้ำ และโครงการชลประทานย่อยที่ใช้น้ำจากเส้นทางผันน้ำทั้ง 5 เส้นทางอีก 75 โครงการ

1.1 กลุ่มโครงการที่หนึ่ง คือการผันน้ำจากเขื่อนน้ำจิม ประเทศลาวมายังอ่างเก็บน้ำห้วยหลวง มีองค์ประกอบของโครงการ โดยแบ่งเส้นทางผันน้ำออกเป็น 5 เส้นทางได้แก่

เส้นทางที่ 1(D1) ประกอบด้วย เขื่อนทดน้ำที่น้ำจิม ซึ่งจะผันน้ำเข้าคลองผันน้ำยาวประมาณ 17 กิโลเมตร ในพื้นที่ของประเทศลาว แล้วผ่านอุโมงค์ลอดใต้แม่น้ำโขง ปากอุโมงค์ฝั่งประเทศไทยจะอยู่ที่บ้านแดนเมือง อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย และผันต่อไปยังอ่างเก็บน้ำห้วยหลวงตอนล่างโดยอาศัยแรงโน้มถ่วง และส่งน้ำให้พื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำห้วยหลวงตอนล่างจำนวน 17.90 ลบ.ม./วินาที

องค์ประกอบหลักได้แก่

- การสร้างเขื่อนทดน้ำจิม ที่ระดับ 163.000 ม.รทก. ยาว 170 เมตร
- คลองผันน้ำตาดคอนกรีต กว้าง 31.4 เมตร ลึก 4.0 เมตร ยาว 17 กิโลเมตร อัตราการผันน้ำ 150 ลบ.ม.ต่อวินาที
- ไชฟอนลอดแม่น้ำโขงจำนวน 3 แถว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางแถวละ 6.00 เมตร ความยาว 1,888 เมตร

- ปรับปรุงหนองแดนเมือง เพื่อใช้เป็นสระพักน้ำขนาด 500,000 ลบ.ม. ที่บ้านแดนเมือง อ.โพธาราม จ.หนองคาย
- คลองชักน้ำลงห้วยหลวง

เส้นทางที่ 2(D2) จะทำการสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหลวงไปยังสระพักน้ำและส่งน้ำเข้าเส้นทางผันน้ำที่ 2 ไปลงแม่น้ำสงครามและแม่น้ำยาม และพื้นที่ชลประทานบริเวณสระพักน้ำ

องค์ประกอบหลักได้แก่

- สถานีสูบน้ำแห่งที่ 1 บ้านถ่อนนาเพลิน อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี สูบน้ำด้วยอัตรา 132.10 ลบ.ม./วินาทีไปยังสระพักน้ำที่ระดับ +185.116 ม.รทก.
- สระพักน้ำ (Head Tank)
- คลองผันน้ำ ห้วยหลวง – แม่น้ำสงคราม – แม่น้ำยาม
- ประตูระบายน้ำ ควบคุมน้ำที่แม่น้ำสงครามและแม่น้ำยาม

เส้นทางที่ 3(D3) คือแนวผันน้ำที่แยกจากเส้นทางที่ 2 ไปหนองหานกุมภวาปีหรือฝายกุมภวาปีด้วยอัตรา 95.20 ลบ.ม./วินาที ระหว่างทางจะจ่ายน้ำให้พื้นที่ชลประทานในลุ่มน้ำสาขาห้วยหลวงตอนล่าง ลุ่มน้ำสาขาห้วยดาน ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำสงครามตอนบน ลุ่มน้ำสาขาลำปาวตอนบน และพื้นที่ชลประทานรอบหนองหานกุมภวาปี

องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- คลองผันน้ำ ห้วยหลวง – หนองหาน
- ประตูระบายน้ำที่ปลายคลองผันน้ำ

เส้นทางที่ 4(D4) ผันน้ำจากหนองหานกุมภวาปีไปเข้าอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ โดยการสูบน้ำขึ้นไปยังสระพักน้ำ และผันไปยังเขื่อนอุบลรัตน์ ระหว่างทางผันน้ำจะจ่ายน้ำให้พื้นที่ชลประทานและพื้นที่ชลประทานใต้เขื่อนอุบลรัตน์ คลองผันน้ำเมื่อถึงเขื่อนอุบลรัตน์ จะเปลี่ยนเป็นอุโมงค์ผันน้ำลอกสันเขาด้านทิศเหนือที่ตั้งตัวเขื่อน

องค์ประกอบหลักได้แก่

- สถานีสูบน้ำแห่งที่ 2 สูบน้ำด้วยอัตรา 32.10 ลบ.ม./วินาที ขึ้นไปยังสระพักน้ำที่ระดับ +202.317 ม.รทก.
- สระพักน้ำ (Head Tank)
- คลองผันน้ำหนองหาน – เขื่อนอุบลรัตน์
- ประตูระบายน้ำที่ห้วยเสือเต็น และอุโมงค์ผันน้ำลงเขื่อนอุบลรัตน์

เส้นทางที่ 5(D5) เริ่มจากหนองหานกุมภวาปีไปเข้าอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาวโดยอาศัยแรงโน้มถ่วงผ่านห้วยลำปาว และส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานใต้เขื่อนลำปาว

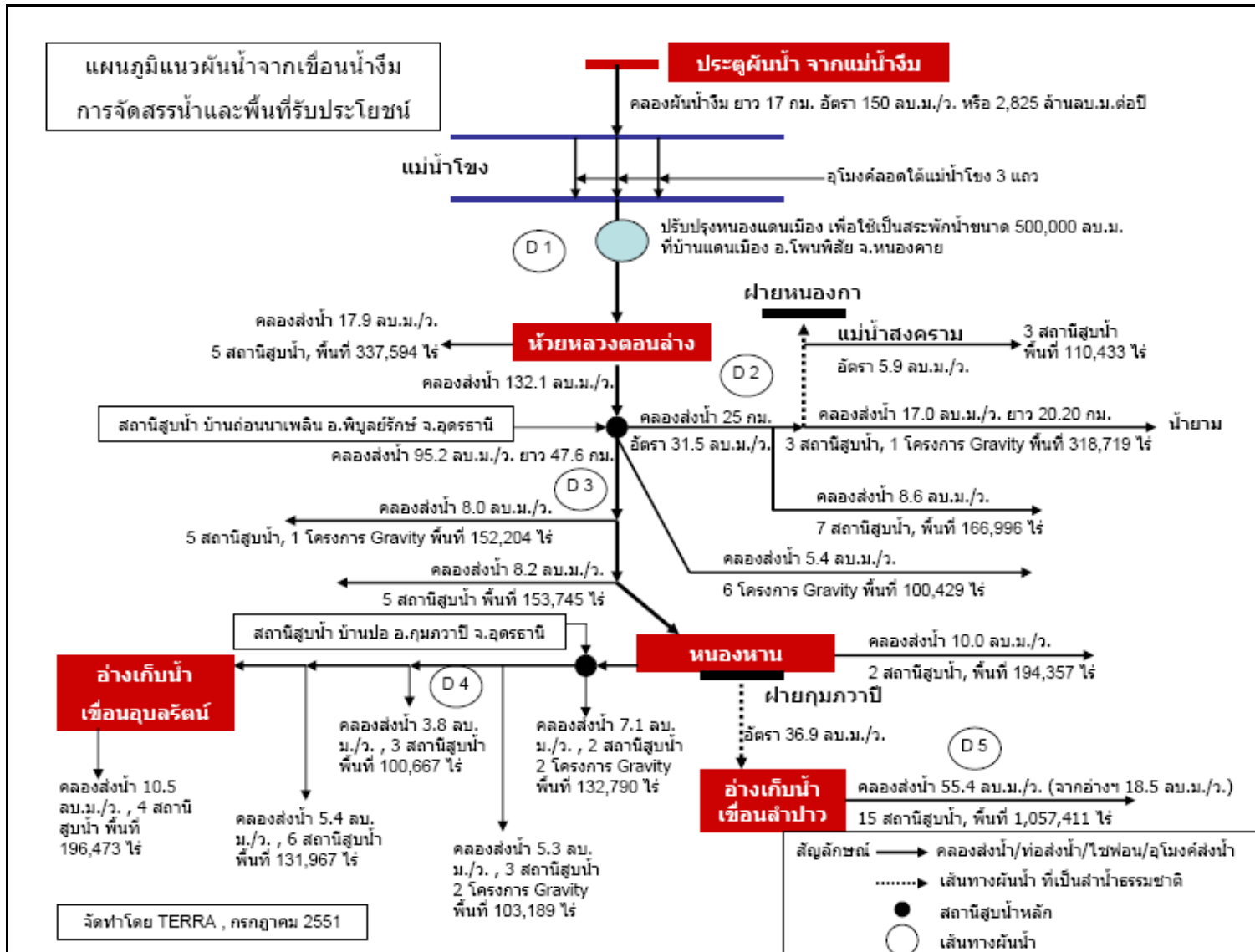
1.2 กลุ่มโครงการที่สอง คือ โครงการชลประทานที่ใช้น้ำจากเส้นทางผืนน้ำทั้ง 5 เส้นทางรวม 75 โครงการย่อย แบ่งเป็นโครงการชลประทานที่ต้องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 63 โครงการ และโครงการชลประทานที่อาศัยแรงโน้มถ่วง 12 โครงการ โครงการชลประทานทั้ง 79 โครงการย่อย ครอบคลุมพื้นที่ชลประทานรวม 3,256,974 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกพืชพลังงาน (อ้อย, มันสำปะหลัง)จำนวน 3,147,812 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าว 109,162 ไร่ ได้แก่

2. ระยะเวลาการพัฒนาโครงการผืนน้ำจิม

โครงการผืนน้ำจิมและการพัฒนาระบบชลประทานย่อย 75 โครงการ มีระยะเวลาพัฒนาโครงการทั้งหมดรวม 23 ปี ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่	ปีที่	การดำเนินการ
1	1 - 5	งานศึกษาความเหมาะสมและงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA)
	5 - 9	งานสำรวจและออกแบบรายละเอียดโครงการ
	7 - 9	งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 1 (D 1) ทั้งหมด ยกเว้นอุโมงค์ลอดแม่น้ำโขงจะดำเนินการเพียง 1 แถว (ผืนน้ำในอัตรา 50 ลบ.ม./วินาที)
	10 - 11	1. งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 2 (D 2) ตั้งแต่ห้วยหลวงถึงแม่น้ำสงคราม 2. งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 3 (D 3) ตั้งแต่สถานีสูบน้ำจนถึงสระพักน้ำ ถึงประตูปากคลองผืนน้ำเส้นทางผืนน้ำสายที่ 3 และติดตั้งเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ 3 ชุด ท่อผืนน้ำ 1 แถว
	7 - 11	งานก่อสร้างระบบชลประทานในเส้นทางผืนน้ำที่ 1 และ 2 บางส่วน
2	12 - 13	งานก่อสร้างท่อลอดแม่น้ำสงครามถึงน้ำยาม
	13 - 14	งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 1 เพิ่มเติมในส่วนของอุโมงค์ลอดแม่น้ำโขง แถวที่ 2 (ผืนน้ำเพิ่มในอัตรา 100 ลบ.ม./วินาที)
	14 - 16	งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 3 เพิ่มเติมในส่วนสถานีสูบน้ำ โดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพิ่มอีก 2 ชุด และสร้างท่อผืนน้ำต่อตั้งแต่ประตูปากคลองผืนน้ำถึงหนองหาน
	12 - 18	งานก่อสร้างระบบชลประทานในเส้นทางผืนน้ำที่ 2 (ที่เหลือ), เส้นทางผืนน้ำที่ 3 , เส้นทางผืนน้ำที่ 5 (บางส่วน) และจัดซื้อที่ดินในเส้นทางผืนน้ำที่ 5 บางส่วน
3	18 - 19	1. งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 1 เพิ่มเติมในส่วนของอุโมงค์ลอดแม่น้ำโขง แถวที่ 3 (ผืนน้ำเพิ่มในอัตรา 150 ลบ.ม./วินาที) 2. งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 3 เพิ่มเติมในส่วนสถานีสูบน้ำ โดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพิ่มอีก 3 ชุด (ชุดสุดท้ายรวมทั้งสิ้นเป็น 8 ชุด)
	20 - 23	งานก่อสร้างเส้นทางผืนน้ำที่ 4 ทั้งหมด
	17 - 23	งานก่อสร้างระบบชลประทานในเส้นทางผืนน้ำที่ 4 และ 5 ทั้งหมด

แผนภูมิแนวผันน้ำจากเขื่อนน้ำจืด และพื้นที่รับประโยชน์ในประเทศไทย

3. การลงทุนในโครงการผันน้ำจิมและค่าน้ำ

การลงทุนในโครงการผันน้ำจิม แยกเป็น 2 ส่วนคือ โครงการผันน้ำจิม (5 เส้นทางผันน้ำ) และระบบชลประทานย่อย 75 โครงการ รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น **76,760.90** ล้านบาท ซึ่งเมื่อคิดเป็นต้นทุนน้ำแล้วจะอยู่ที่ **6.49** บาท/ลบ.ม. โดยแยกรายละเอียดการลงทุนและต้นทุน ตามตารางดังนี้

การประมาณการต้นทุนโครงการ

รายการ	มูลค่า(ล้านบาท)
1. การศึกษาความเหมาะสมและ EIA	468.00
2. การออกแบบรายละเอียด	800.00
3. เส้นทางผันน้ำที่ 1 (D1)	5,274.00
4. เส้นทางผันน้ำที่ 2 (D2)	1,327.70
5. เส้นทางผันน้ำที่ 3 (D3)	6,964.80
6. เส้นทางผันน้ำที่ 4 (D4)	5,272.20
7. รวมก่อสร้างระบบผันน้ำทั้งหมด (3 – 6)	18,845.90
8. ค่าก่อสร้างระบบชลประทาน จำนวน 75 โครงการย่อย (พื้นที่รวม 3,256,974 ไร่)	56,647.00
รวมทั้งหมด	76,760.90

ต้นทุนเฉลี่ยค่าน้ำของโครงการผันน้ำจิม

รายการ	ต้นทุน (บาท/ลบ.ม.)
1. ค่าก่อสร้าง	4.04
2. ค่างานสิ่งแวดล้อม	0.02
3. ค่างานประชาสัมพันธ์	0.01
4. ค่าดำเนินการและบำรุงรักษา	1.74
รวม (1 -4)	5.82
5. ค่างานพัฒนาส่งเสริมการเกษตร	0.02
6. ค่าระบบจัดการน้ำในฟาร์ม	0.60
7. ค่าดำเนินการและบำรุงรักษาในฟาร์ม	0.05
รวม (5 – 7)	0.67
รวมทั้งหมด	6.49

อย่างไรก็ตามการศึกษาได้เสนอแนะการจัดเก็บค่าน้ำจากภาคการผลิตต่างๆ ที่ระดับความคุ้มทุนของโครงการไว้ดังนี้

การจัดเก็บค่าน้ำที่ระดับความคุ้มทุนของโครงการ

ภาคการผลิต	ค่าน้ำ(ไม่รวมค่าซื้อน้ำจากประเทศลาว) (บาท/ลบ.ม.)	ค่าไฟฟ้าสำหรับสูบน้ำ(ไม่รวมค่าไฟฟ้าผันแปรและภาษีมูลค่าเพิ่ม) (บาท/ลบ.ม.)
1. ภาคเกษตรกรรม (ภาครัฐ ชดเชยค่าก่อสร้างและอื่นๆ)	2.41	0.4683
2. ภาคอุตสาหกรรม	5.82	0.4683
3. ภาคเมือง(การประปา)	5.82	0.4683

4. การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ชลประทาน

จากต้นทุนโครงการที่แปรมาเป็นต้นทุนค่าน้ำที่เกษตรกรจะต้องจ่าย มีมูลค่าค่อนข้างสูงมาก จากรายงานฉบับสุดท้าย การศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น (มกราคม 2550) ได้สรุปว่าหากจะนำน้ำมาใช้ในการปลูกข้าวจะไม่คุ้มค่า โครงการผันน้ำจึงจะคุ้มค่าเมื่อนำมาปลูกพืชพลังงานเท่านั้น ซึ่งได้แก่ อ้อย และมันสำปะหลังเป็นหลัก โดยคำนวณว่าการนำน้ำจากน้ำจืดมาปลูกพืชพลังงาน จะทำให้เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 6,368 บาท/ไร่ และพื้นที่ชลประทานในโครงการเกือบทั้งหมดก็ถูกวางแผนสำหรับปลูกพืชพลังงานในพื้นที่ดอนเป็นหลัก ดังตารางเปรียบเทียบดังนี้

การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในโครงการผันน้ำจืด

พื้นที่	นาข้าว	พืชไร่	ทุ่งหญ้า	รวม (ไร่)
พื้นที่ลุ่ม	109,162	-	-	109,162
พื้นที่รอยต่อ	-	2,032,251	-	2,032,251
พื้นที่ดอน	-	1,115,561	-	1,115,561
รวม	109,162	3,147,812	-	3,256,974

สรุป

จากข้อมูลทั้งหมดนี้ ได้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาโครงการผันน้ำจืด จำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่เป็นจริงและรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน และยังคงจำเป็นต้องกระบวนการขั้นตอนทางกฎหมายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 67 และกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัดทั้งโครงการ ถึงแม้ว่าพื้นที่ชลประทานจะไม่ซ้อนทับกับโครงการโขง ชี มูลเดิมก็ตาม แต่ปัญหาเรื่องการแพร่กระจายของดินเค็มก็ไม่ได้หมดไป เพราะพื้นที่ชลประทานส่วนใหญ่ของโครงการยังคงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อดินเค็ม ดังนั้นการพัฒนาโครงการผันน้ำจืด จึงไม่ควรจะเกิดขึ้นด้วยแรงจูงใจเพียงจะสร้าง

ผลงานในเชิงวัตถุของฝ่ายการเมืองเท่านั้น เพราะความเสียหายที่จะเกิดตามมาในกรณีเช่นโครงการโขง ชี มูล หรือโครงการชลประทานน้ำร่องระบบท่อในภาคอีสานที่ล้มเหลวมาจนถึงทุกวันนี้ ก็ยังไม่มีผู้ผลักดันโครงการใดๆออกมาแสดงความรับผิดชอบแต่อย่างใด

หมายเหตุ

โครงการโขง-ชี-มูล มีเป้าหมายจะส่งน้ำให้พื้นที่เกษตรกรรม 4.98 ล้านไร่ในพื้นที่ 15 จังหวัด ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 228,000 ล้านบาท (ปี 2535) และโครงการโขง-ชี-มูลจะใช้น้ำภายในประเทศเพียง 734,540 ไร่ รวมการปรับปรุงระบบชลประทานเดิมของเขื่อนลำปาว 305,000 ไร่ ดังนั้นจะเหลือพื้นที่ที่ต้องพึ่งพาน้ำจากแม่น้ำโขงอีก 4,272,050 ไร่ ปัญหาหลักของโครงการโขง ชี มูล คือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการแพร่กระจายของดินเค็มและน้ำขัง ซึ่งยังคงเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ และมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีมติเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2536 เห็นชอบกับรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโขง-ชี-มูล โดยมีเงื่อนไขให้ชะลอโครงการในส่วนที่ต้องสูบน้ำจากแม่น้ำโขงเอาไว้ก่อน เพราะเกรงผลกระทบจากการผันน้ำโขงเข้ามาจะสร้างปัญหาต่อการแพร่กระจายดินเค็มเพิ่มขึ้น และรวมถึงการศึกษาข้อมูลด้านผลกระทบที่เกิดจากการแพร่กระจายดินเค็มและน้ำขังเพิ่มเติม พร้อมทั้งศึกษาหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มีผลกระทบในทางปฏิบัติด้วย